

Madsar Serhat, Yıldırım Ozan. (2021). Covid-19 Döneminde Habercilik: “Haziran 2020’den Sonra Geçilen Yeni Normalleşme Sonrası Salgın ve Salgın Bağlantılı Haberlerin Çözülmesi.”, *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2021 İlkbahar -01-(56-81)

Covid-19 Döneminde Habercilik: “Haziran 2020’den Sonra Geçilen Yeni Normalleşme Sonrası Salgın ve Salgın Bağlantılı Haberlerin Çözülmesi.”

Journalism in the Covid-19 Era: Analysis of Outbreak and Epidemic Related News After the New Normalization Passed After June 2020

Serhat Madsar^a

Ozan Yıldırım^b

^aArş.Gör, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, 0000-0003-1152-1728

^bDr.Öğr.Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik, 0000-0001-7737-6311

MAKALE BİLGİLERİ

Makale:

Gönderim Tarihi	27.04.2021
Ön Değerlendirme.	30.04.2021
Kabul Tarihi	28.05.2021

Anahtar Kelimeler:

Habercilik, Koronavirüs, Covid-19, Yeni Normalleşme

Key Words:

Journalism, Coronavirus, Covid-19, New Normalization

ÖZET

Bu çalışmada Covid-19 dönemindeki habercilik anlayışının nasıl olduğu incelenmiştir. Çalışmada, salgının sağlık dışında diğer alanları da yoğun şekilde etkilemeye başladığı yeni normalleşme sürecinde gazeteler arasındaki ideolojik farklılıkların haber üretim pratiklerine etki edip etmediği sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışmaya sol basını temsilen Birgün ve Sözcü, merkez sağ basını temsilen Hürriyet ve Sabah, muhafazakâr sağ basını temsilen de Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri dâhil edilmiştir. Çalışmada toplam 312 habere içerik analizi uygulanmıştır. Haberler, spss 22 programı aracılığı ile çapraz tablolar kullanılarak analiz edilmiştir. Haberleri tüm yönleriyle değerlendirmek amacı ile yazı türleri, konu türleri, haberde kullanılan kaynaklar, haberde işlenen temalar, haberin olumlu, olumsuz ya da nötr olmak üzere tonu, görselin niteliği ve konusu ele alınmıştır. Sonuç olarak gazeteler arasındaki ideolojik farklılıkların haber üretim süreçlerine doğrudan etki ettiği sonucuna varılmıştır. Gazetelerin haber üretim pratiklerinde tarih, görsel kullanımı ve türü ile yazı türleri bakımından anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Fakat tüm gazeteler salgınla ilgili ön plana çıkan temel konuları haberleştirirken salgınla bağlantılı diğer konularda olaylara kendi bakış açıları ile bakmaktadır. Sol basın salgın döneminde aksayan yönleri, muhalefet partisi mensubu kişileri kaynak göstererek ön plana çıkarmakta ve devlet yönetiminde söz sahibi olan kişileri görmezden gelme eğilimi göstermektedir. Merkez ve muhafazakâr sağ basın da aksayan yönleri görmezden gelerek ve haberleri devlet yönetiminde söz sahibi olan kişileri kaynak göstererek sunma eğilimi göstermiştir. Dolayısıyla salgınla ilgili hem sol basın hem de merkez ve muhafazakâr sağ basın ideal gazetecilik anlayışını hayata geçirememiştir. Gazetelerin özellikle tüm kesimleri etkileyen toplumsal konularda ideolojik farklılık gözetmeksizin kamu yararı anlayışını benimseyecek bir şekilde haber üretimini gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

ABSTRACT

In this study, how the journalism approach in the Covid-19 period was examined. In the study, an answer was sought to the question of whether the ideological differences between newspapers had an effect on news production practices in the new normalization process, where the epidemic began to affect other areas besides health. Birgün and Sözcü representing the left press, Hürriyet and Sabah representing the center-right press, and Yeni Akit and Yeni Şafak, representing the conservative right-wing press, were included in the study. Content analysis was applied to a total of 274 news items in the study. The news has been analyzed through cross tables using the spss 22 program. In order to evaluate the news in all its aspects, types of articles, types of topics, sources used in the news, themes covered in the news, the tone of the news, whether positive, negative or neutral, the nature and subject of the visual were discussed. As a result, it is concluded that ideological differences between newspapers have a direct effect on news production processes. There is no significant difference in the news production practices of newspapers in terms of history, visual use and type, and writing types. While all newspapers cover the main issues related to the epidemic, they look at the events from their own perspectives on other issues related to the epidemic. The left press tends to highlight the aspects that have failed during the epidemic period by citing the members of the opposition party as a source and to ignore those who have a say in the state administration. The central and conservative right-wing press also tends to present the news by ignoring the drawbacks and citing those who have a say in the state administration as their source. Therefore, both the left press and the central and conservative right press regarding the epidemic have not been able to realize the ideal journalism approach. Newspapers are required to produce news in a way that adopts the understanding of public interest, regardless of ideological differences, especially on social issues affecting all segments.

© 2021- e-ISSN 2667-6850

*Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Sorumlu yazar: Araş.Gör. Serhat Madsar

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1152-1728>

E-mail :smadsar@ankara.edu.tr

GİRİŞ

2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan yeni tip koronavirüs (covid-19) kısa süre içerisinde dünyanın geneline yayılmış ve pek çok ölüme sebep olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü koronavirüsü pandemi eşdeyişle dünyanın geneline yayılan ve oldukça tehlikeli olan bir hastalık olarak kabul etmiştir.¹ Hastalık Türkiye'de 11 Mart 2020 tarihinde görülen ilk vakanın Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca tarafından açıklanmasıyla vatandaşlarımız için farklı bir boyut kazanmıştır.²

Türkiye'de ilk vakanın ortaya çıkmasıyla birlikte, zaman içerisinde virüsle mücadele konusunda çeşitli önlemler alınmıştır. Sokağa çıkma yasakları, karantina uygulamaları, yurtdışından gelen vatandaşlarımızın 14 gün süreyle öğrenci yurtlarına yerleştirilmesi, uzaktan eğitime geçilmesi, maske kullanımının zorunlu hale getirilmesi, HES kodu uygulaması vb. bu önlemlere örnek olarak verilebilir. Alınan önlemlerle birlikte, Türkiye'deki vaka sayıları düşüşe geçmiş ve salgın sağlık sistemimizin de gücüyle kontrol altına alınmıştır.

Dünya genelinde uygulanan kısıtlamalar ve alınan önlemlerle birlikte, makroekonomilerde daralma gerçekleşmiştir. Makroekonominin daralması, bireylerin ekonomik durumlarını da etkilemiş ve ekonomik işleyişte problemler yaşanmıştır. Covid-19 enfeksiyonunun kesin bir tedavisinin olmaması ve aşı çalışmalarının da ne zaman tamamlanacağı konusunda bilim insanları tarafından bir tarih verilememesinden dolayıyla; 2020 yılının yaz aylarının başlangıcından itibaren uygulanan kısıtlamalar ve alınan önlemlerde esneklik yapılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de yeni normalleşme süreci, 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren başlamıştır. Yeni normalleşme, Sağlık Bakanlığı ve hükümet tarafından "maske, mesafe ve hijyen" sloganıyla başlatılmıştır. 1 Haziran'dan itibaren Türkiye'de hayat normale dönerken, özellikle maske, mesafe ve hijyen konusunda gerekli denetimler sıkı bir şekilde yapılmaya devam etmiştir. Bu dönemde özellikle HES kodu uygulaması en önemli ve etkili önlemlerden biri olmuştur. Seyahat yasaklarının kalkmasıyla birlikte, HES kodu pozitif veya temaslı kişilerin seyahat etmesini engellemiş ve bu kişilerin takip edilmesini sağlamıştır.

² "Koronavirüs Zaman Çizelgesi", Medyascope.tv, erişim 23 Ekim 2020 <https://medyascope.tv/2020/04/05/koronavirus-zaman-cizelgesi-ne-zaman-ortaya-cikti-nasil-yayildi-onemli-tarihler-nelerdi/>

³ "Türkiye'de İlk Koronavirüs Vakası Tespit Edildi", Trthaber.com, erişim 01 Ekim 2020 <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html>

Bu açıklamalardan hareketle, Türkiye’de covid-19 iki dönem içerisinde değerlendirilebilir. Birinci dönem, ilk vakanın ortaya çıktığı 11 Mart 2020 tarihinde başlamış ve bu dönemde hızlı bir şekilde kısıtlamalar ve yasaklar uygulanmıştır. Birinci dönem 1 Haziran 2020 tarihinde yeni normalleşme süreciyle sona ermiş ve böylece ikinci dönem başlamıştır. Bu çalışmada yeni normalleşme sürecinin Türkiye’deki gazetelere nasıl yansıdığı ve bu dönemdeki habercilik pratiklerinin nasıl olduğu incelenmiştir.

Çalışmada nicel yöntem içerisinde önemli bir uygulama tekniği olan “içerik analizi” tekniği uygulanmıştır. Gazeteler amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilmiş ve özellikle gazeteler arasındaki ideolojik farklılık dikkate alınmıştır. Buna göre seçilen gazeteler; sol basını temsilen Birgün ve Sözcü, merkez/sağ basını temsilen Hürriyet, ve Sabah, muhafazakâr sağ basını temsilen Yeni Akit ve Yeni Şafak’tır. Yeni normalleşme süreciyle birlikte salgın ve salgın bağlantılı haberlere PRNet medya takip şirketinin elektronik veri tarama programı MSuit üzerinden erişilmiştir. 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren özellikle yaz aylarını kapsadığı için 4 aylık süre dikkate alınmıştır. Sistemik veri toplama tekniği ile; Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları için, her aydan 4 gün çalışmaya dâhil edilmiştir. Günler ise, 1 Haziran’dan itibaren 1’er hafta aralıklarla seçilmiştir. 4 aylık süre zarfında salgın ve salgın bağlantılı olarak toplamda 312 habere erişilmiş ve bu haberler üzerinde içerik analizi uygulanmıştır.

1. Haber, Habercilik ve Covid-19

Dünyanın ve Türkiye’nin Aralık 2019 tarihinden bugüne kadarki en önemli gündemi covid-19 pandemisidir. Covid-19, sağlık başta olmak üzere beraberinde pek çok unsuru etkilemiştir. Ekonomi, gündelik yaşam, çevre, eğitim, kültür sanat vb. covid-19 pandemisinden etkilenen alanlar ve unsurlar olarak değerlendirilebilir. Covid-19 ile ilgili medyada yer alan haberler, vatandaşların doğru şekilde bilgilenmesi için önemlidir. Çünkü pandemi hayatın her alanını etkilemiştir. Bu noktada covid-19 ile ilgili çıkan sağlık haberlerinin yanı sıra, salgınla bağlantılı diğer haberler de önemlidir. Kaldı ki, Covid-19’un etkilediği diğer alanlar gündelik ve toplumsal yaşam için oldukça kritiktir.

Tarihi süreç içerisinde haberin farklı tanımlamaları yapılmıştır. Haber; yeni ortaya çıkan olay veya söylemin ya da süregelen bir olayın yeni unsurunun gazetecilik kuralları çerçevesinde uygun biçimlere sokularak kamuoyuna yansıtılmasıdır. Haber doğru bilgiye dayanmalı, güncel olmalı, kesin ve sade bir dille aktarılmalıdır. Haberde toplumun genelini ilgilendirmesi ya da genelini ilgilendirecek özel bir durumun öne çıkarılması, merak ve ilgi uyandırması da göz önünde bulundurulmalıdır (Kolektif, Muhabir Habercinin Temel Kitabı,

2018: 26). Covid-19 salgını dünya ve Türkiye için yeni bir durumdur. Yakın geçmişte ortaya çıkan SARS ve MERS salgınlarına göre dünyayı daha derinden etkilemiştir. Dolayısıyla, covid-19 salgını ve salgınla ilgili diğer konular vatandaşları yakından ilgilendirmektedir. Salgın döneminde sunulan haberlerin vatandaşların gerçekliği ile örtüşmesi oldukça önemlidir. Haber ve gerçeklik ilişkisini değerlendiren Lippman, haberlerin toplanma süreçleriyle ilgilenerik, haberi “bir olayın tarafsız biçimde anlamlandırılması” olarak tanımlamıştır (Rigel, 2000: 177).

Covid-19 salgını aniden ortaya çıkmış ve tüm dünyayı hazırlıksız şekilde yakalamıştır. Bu dönem bir kriz dönemi olarak da tanımlanabilir. Kriz dönemlerinde kitle iletişim araçlarının önemi daha fazla ortaya çıkmaktadır. Kriz dönemlerinde bilgi akışının sağlanmasında, sürdürülmesinde ve düzenlenmesinde kitle iletişim araçları önemli bir rol üstlenmektedir. Kriz dönemlerinde KİA’lar, bilgi akışını sağlama, güncelleme, sorunları dile getirme ve kitlelere rehberlik etme gibi işlevler üstlenmektedir. Kriz dönemlerinde; uzman görüşlerinin alınması, analizler, söylentilerin takibi ve doğrulanması, alınan kararların takibi gibi birçok şey aynı anda yürütülmelidir. Bütün bunlar, sürekli güncellenmesi gereken yoğun ve çeşitli bir bilgi akışı yaratmaktadır (Kolektif, Muhabir Habercinin Temel Kitabı, 2018: 116). Covid-19 döneminde yoğun bir bilgi akışı söz konusudur. Özellikle günümüzde, sosyal medyanın da etkisiyle zaman zaman dezenformasyon unsurları ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, geleneksel medya haberciliği bu dezenformasyonun yok edilmesi hususunda önemlidir.

Manipülasyon, dar anlamında iletişim alanında bilgi çarpıtmayı ifade etmektedir. Bazı medya kuruluşları, özellikle kriz dönemlerinde sunduğu haberlerle durumu bilinçli şekilde manipüle etmektedirler. Yapılan manipülatif haberler, toplumsal gerilimin artmasına yol açan etkenlerden biridir (Kolektif, Muhabir Habercinin Temel Kitabı, 2018: 119). Haberdeki en önemli unsur, gerçeğin olduğu gibi yansıtılması gerektiğidir. Özellikle kriz anlarında vatandaşların doğru bilgiye ulaşması daha önemli hale gelmektedir. Kriz dönemlerinde ortaya çıkan manipülatif haberlerin kitleleri yanlış yönlendirmeye etkisi olabilmektedir.

Bir olayın veya durumun olağanüstü olması ve insanlıkla ilgili bir durumu kapsaması o olay veya durumu daha ilgi çekici hale getirmektedir. Kazalar, felaketler vb. hayatın doğal seyrini bozan olağanüstü durumlardır. Ayrıca bu olay ve durumlar, gündelik yaşamdaki rutin ve sıradan olaylara göre daha önemli olmaktadır (Gürcan, 2010: 54-55). Covid-19 pandemisi, dünya genelini sarsan ve doğrudan insanlığı ilgilendiren bir olaydır.

Hayatın olağan akışı içerisinde birden ortaya çıkan ve dünya genelini etkileyen pandemi ile ilgili haberler gündemin en önemli maddesi haline gelmiştir.

Dünyanın farklı yerlerinde, farklı yaklaşımlar çerçevesinde değişiklik gösterse de bir olayın haber olabilmesi için taşınması gereken bazı nitelikler vardır. Bu nitelikler genel olarak, zamanlılık, yakınlık, etkili ilgililik, ilginçlik, heyecanlılık, nadirlik ve önemlilik olarak sıralanabilir. Zamanlılık bir olayın yeni oluşunu, ani gelişip gelişmediğini ya da hâlâ geçerlilik taşıyıp taşımadığını tanımlamaktadır. Olayın nerede olduğu ise, yakınlık niteliğini oluşturmaktadır. Bu nedenle, yakın yerlerde meydana gelen olaylar daha fazla haber yapılmaktadır. Olayın kaç kişiyi ilgilendirdiği etkili ilgililik olarak tanımlanmaktadır. Olay ya da haber, hedef kitle üzerinde ne kadar çok kişiyi ilgilendiriyorsa o kadar değerlidir. Bir haber ilginç, nadir görülen, heyecan unsuru taşıyan niteliklere sahipse, o kadar yayınlanabilir niteliktedir. Önemlilik ise, diğer haber niteliklerinden daha göreceli bir özellik olsa da, haberin toplumu etkileme gücü ve haberin sonuçları ile ilişkilidir (Yüksel, 2010:104). Covid-19 ve bağlantılı olayların çoğunun haber değeri taşıdığını söylemek gerekmektedir. Covid-19, dünya nüfusunun tamamını ilgilendirmektedir ve bu konu hakkında yapılan haberlerin niteliği kamuoyunun yönlendirilmesinde önem taşımaktadır.

Covid-19 dönemi dünyanın geneli için bir kriz dönemi olarak nitelendirilmektedir. Böylesi bir dönemde kitle iletişim araçlarının önemi daha fazla ön plana çıkmaktadır. Çünkü covid-19 sağlık dışında, ekonomi, eğitim, toplumsal ve gündelik yaşam gibi pek çok unsuru derinden etkilemiştir. Kriz durumları, bireysel ya da toplumsal düzeyde rutin gerçeklikte değişime yol açmaktadır. Krizler aynı zamanda geleceğe ilişkin belirsizlikler doğurur ve bilişsel, duygusal düzeyde endişe, kararsızlık ve kimi zaman da panik ortamı yaratır. Kriz dönemlerinde, olan bitenden bir an önce haberdar olma isteği, hem de yeni duruma uyum sağlama çabası içinde güçlü bir enformasyon ihtiyacı olmaktadır. Özellikle, insan hayatını doğrudan ve açıkça tehdit altında bırakan krizlerde enformasyon ihtiyacı daha kritik hale gelmektedir (Çaplı ve Taş, 2010, s. 239). Covid-19, insan hayatını doğrudan ve açıkça tehdit eden bir hastalıktır. Dolayısıyla hastalığın, bireyler arasında endişe ve panik yarattığı söylenebilir. Bu dönemde salgın ve salgın bağlantılı haberlerin medyada nasıl yer aldığı tartışılması önemli bir noktadır.

Kriz dönemlerinde aktarılan bilgiler milyonlarca kişi tarafından beklenmektedir. Bu dönemlerde tedirginlik, korku ve panik gibi ihtimallerden dolayı bilgi kaynakları ve bilginin nasıl aktarıldığı daha önemli hale gelmektedir. Kriz sürecinde, haberi aktaran kuruluşlar daha

hassas olmak durumundadır. Doğru haber kaynağı, doğru bilgi, doğru aktarım ve tarafsızlık ile başarılı bir kriz haberciliği örneğinden söz edilebilecektir (Akgül, 2017, s. 36). Salgın ve salgın bağlantılı tüm haberlerin Türkiye’de yaşayan her vatandaşı ilgilendirdiği söylenebilir. Bu haberlerin aktarımı konusunda medyanın sorumluluğu oldukça fazladır.

Demokratik toplumlarda en önemli unsurlardan biri, vatandaşları bilgilendirilmiş katılımcılar haline getirmektir. Medya ve demokrasi, kamu yararı için bir uzlaşma geliştirmeyi amaçlayan bir süreci de içinde taşır. Bu nedenle medya, demokratik toplumlarda son derece önemli bir yer tutar. Zira her coğrafi bölgedeki tüm sosyal katmanlara haber ulaştırılır, hükümetler eleştirilir veya tartışma forumları oluşturulur (İnceoğlu, 2000: 322). Pandemi döneminde devletin uyguladığı politikalar, bazı kesimler tarafından onaylanırken; bazı kesimler tarafından da eleştirilmiştir. Dolayısıyla, medya devletin uyguladığı politikalar bağlamında halkın katılımı konusunda aktif olmalıdır. Çünkü, pandemi sürecinde toplumsal uzlaşma ve huzurun sağlanması önemlidir.

Covid-19 pandemisi, dünyanın tamamını etkileyen bir salgın hastalıktır. Bu dönemde sağlık ve sağlıkla ilgili haberlerin yanında, salgının doğrudan etkilediği ekonomi, eğitim, gündelik ve toplumsal yaşam ile ilgili konular da ön plana çıkmıştır. Salgının Türkiye’de ilk ortaya çıktığı zamanlarda oldukça sıkı önlemler alınmış ve salgının yayılımında gerileme olmuştur. Yaz aylarının başlangıcından itibaren ise dünyada ve Türkiye’de kısıtlamalar gevşetilmiş ve alınan önlemlerle birlikte gündelik hayatta normalleşme süreci başlatılmıştır.

2. Türkiye’de Yeni Normalleşme

Covid-19 salgınının Türkiye’de ortaya çıktığı 2020 yılının Mart ayından itibaren, salgının yayılım hızının yavaşlatılması için oldukça sıkı önlemler alınmıştır. Sokağa çıkma ve seyahat yasakları, alışveriş merkezlerinin, kafelerin ve pek çok işyerinin kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi bu önlemlere örnek olarak verilebilir. Alınan bu ve benzeri önlemlerin ardından, Türkiye’de salgının hızında yavaşlama olmuştur. Ancak, bu önlemler ekonomik işleyişte bazı sıkıntıların da meydana gelmesine neden olmuştur. Ülkemizde, yaz aylarının başlangıcından itibaren ise, 1 Haziran 2020 tarihinde belirli önlemler alınarak yeni normalleşme sürecine geçilmiştir.

³ “Türkiye’de İlk Koronavirüs Vakası Tespit Edildi”, Trthaber.com, erişim 01 Ekim 2020 <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html>

Türkiye’de yeni normalleşme sürecine nasıl geçileceği, alınacak ve sürdürülecek önlemler, 9 Haziran 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanmıştır. Bu açıklamalara göre; şehirlerarası seyahat kısıtlamaları kaldırılmıştır. Esnek çalışmaya geçen kamu çalışanlarının yeniden normal mesaiye başlamalarına karar verilmiştir. 65 yaş üstü ve 20 yaş altı vatandaşların sokağa çıkma kısıtlamaları esnetilmiştir. Kafe, pastane, çay bahçesi, yüzme havuzu, turizm ve dinlenme tesislerinin açılmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte, yeni normal sürece geçerken pek çok önlem de alınmıştır. Özellikle şehirlerarası yolculuklarda “HES” kodu zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, kamu kurumlarına, alışveriş merkezlerine ve havalimanlarına giriş ve çıkışlarda ateş ölçümü ve konutlar dışında her yerde maske kullanımı zorunlu hale getirilmiştir.³ Yeni normal süreçte, alınan tüm önlemlere rağmen, sosyal hayat hızlanmıştır ve yaz mevsiminin ortalarından itibaren vaka sayıları artmıştır.

Yeni normal süreçte medyanın sorumluluğu daha da artmıştır. Çünkü yeni normal süreçte salgının hızının azalması alınan önlemler ve bu önlemlere dikkat edilmesiyle doğru orantılıdır. Medya bu dönemde; yasama, yargı ve yürütmeden sonra 4. Kuvvet olarak işlev görmeli ve hem devlet tarafından alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını sorgulamalı hem de vatandaşların alınan önlemlere dikkat etmesi için yol gösterici olmalıdır. Yaz mevsiminin başlangıcından itibaren, dünya genelinde ve Türkiye’de alınan önlemlerin esnetilmesiyle birlikte vaka sayılarında artışlar yaşanmış, yaşanmaya da devam etmektedir. Bu durum medya, devlet ve vatandaşların işbirliği ile üstesinden gelinebilecek bir durumdur

Türkiye’de koronavirüs salgını nedeniyle alınan önlemler Haziran ayı içerisinde esnetilmiştir. Ne yazık ki, son dönemde açıklanan resmi veriler, yeni vaka, can kaybı ve ağır hasta hasta sayılarında yükseliş olduğuna işaret etmiştir. Vaka ve can kaybındaki günlük artış, Eylül başı itibarıyla Mayıs ortasından bu yana en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Türkiye’de, yaz aylarında yaşanan hafif dalgalanmaların ardından özellikle Ağustos ayı itibarıyla vaka ve can kaybında istikrarlı bir yükseliş bulunmaktadır.⁴

Salgının Türkiye’de ilk ortaya çıktığı zamanlarda vatandaşların alınan önlemlerin de etkisiyle daha duyarlı davrandıkları görülmüştür. 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren yeni normalleşme sürecinde ise, vatandaşların bireysel önlemler konusundaki duyarlılığında azalma olmuştur. Kuşkusuz ki, salgınla mücadele konusunda devletin önemli yükümlülükleri vardır.

³<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-yeni-normalle%C5%9Fme-ad%C4%B1mlar%C4%B1/a-53606815> (Erişim tarihi: 23.10.2020).

⁴<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-54025252> (Erişim tarihi: 26.10.2020).

Ancak vatandaşların da bireysel önlemlerini almaları ve salgının ilk ortaya çıktığı zamanlardaki hassasiyetlerini sürdürmeleri gerekmektedir. Yaz mevsiminin başlangıcından itibaren, özellikle tatil yerlerinde sosyal mesafe, maske ve hijyen konusunda olumsuz görüntüler ortaya çıkmıştır.

1 Haziran 2020 ve sonrasında, salgınla mücadele konusunda farklı bir dönem başlamıştır. Bu dönemde medyanın sorumluluğu daha fazla artmıştır. Salgın hem sağlık alanında hem de ekonomi, gündelik ve toplumsal yaşamda değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla sadece salgın değil, salgınla bağlantılı konuların da medyada nasıl yer aldığı incelenmesi gereken bir konudur.

3. Bulgular ve Yorum

Covid-19 pandemisinin toplumsal yaşama olan etkisi nedeniyle salgının başlangıcından günümüze dek geleneksel kitle iletişim araçlarının ve yeni medya ortamlarının temel gündemi pandemi ve pandemi ile ilgili haberler olarak şekillenmiştir. Kitle iletişim araçlarının bireyler üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda bu araçların haber üretim pratiklerinin nasıl olduğu ve pandemi ile ilgili haberleri nasıl sundukları önemli bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma kapsamında Birgün, Sözcü, Hürriyet, Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinde yer alan Türkiye’de yeni normalleşme sürecinde salgın ve salgın bağlantılı haberler analiz edilmiştir. Salgının seyri ve gazetelerin haberlerine olan yansımaları gözlemek amacıyla yeni normalleşme takvimine uygun olarak; Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül ayı araştırmanın zaman aralığı olarak belirlenmiştir. Gazetelerin belirlenen aylardaki haber pratiklerine yönelik bir öngörü çıkarmak amacıyla her haftadan bir gün seçilmiştir. Bu bağlamda dört ay için on altı gün seçilerek bir analiz yapılmıştır.

Covid-19 ve ilgili diğer haberleri incelemek amacıyla kodlama cetveli oluşturulmuş ve her haber bir kodlama cetveli ile incelenip SPSS 22 programı aracılığıyla çapraz tablolar oluşturularak analiz edilmiştir. Haberi tüm yönleriyle değerlendirmek için yazı türleri, konu türleri, haberde kullanılan kaynaklar, haberde işlenen temalar, haberin olumlu, olumsuz ya da nötr olmak üzere tonu, görselin niteliği ve konusu ele alınmıştır. Bu farklı temalar üzerinden çapraz tablolar oluşturularak, incelenen gazetelerin bu süreçteki haberleri karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmiştir.

3.1.Haber Sayıları ve Aylara Göre Dağılım

Araştırma kapsamında öncelikle belirlenen tarihler arasında gazetelerin salgın ve salgınla bağlantılı yaptıkları haber sayıları ele alınmıştır. Bu tarihler arasında incelenen gazeteler toplam 312 haber yapmışlardır. Tablo 1'e göre belirlenen tarihler arasında en fazla haber yapan gazete 95 (%30,4) haber ile Hürriyet gazetesi olmuştur. Hürriyet gazetesini 82 (%26,3) haber ile Birgün gazetesi takip etmektedir. Diğer gazetelerin haber dağılımında ise benzerlikler görülmektedir. Buna göre Sözcü gazetesi 38 (%12,2), Yeni Şafak gazetesi 37 (%11,9), Sabah gazetesi 30 (%9,6) ve Yeni Şafak gazetesi 30 (%9,6) haber yapmıştır.

Tablo 1. Haber Sayıları

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Birgün	82	26,3	26,3	26,3
Sözcü	38	12,2	12,2	38,5
Hürriyet	95	30,4	30,4	68,9
Sabah	30	9,6	9,6	78,5
Yeni Akit	30	9,6	9,6	88,1
Yeni Şafak	37	11,9	11,9	100,0
Toplam	312	100,0	100,0	

Toplam haber sayılarının yanı sıra haberlerin aylara göre dağılımı gazeteler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla incelenmiştir.

Tablo 2. Gazete Haberlerinin Tarihsel Olarak Dağılımı

	Haberin Tarihi				Toplam
	8,15,22,29 Haziran	6,13,20,27 Temmuz	10,17,24,31 Ağustos	7,14,21,28 Eylül	
Birgün	23	7	29	23	82
Sözcü	13	6	10	9	38
Hürriyet	19	12	25	39	95
Sabah	9	10	5	6	30
Yeni Akit	9	9	4	8	30
Yeni Şafak	12	11	5	9	37
Toplam	85	55	78	94	312

Gazeteler genel olarak değerlendirildiğinde en fazla haberin 94 haber ile Eylül ayında yapıldığı görülmektedir. Haziran ayında 85, ağustos ayında ise 78 haber yapılmıştır. En az haber üretilen ay ise 55 haber ile temmuz ayı olmuştur. Gazeteler özelinde değerlendirildiğinde ise Birgün gazetesi en çok ağustos ayında en az haberi ise temmuz ayında yapmıştır. Ağustos ayında 29 haber yapmasına karşın, Temmuz ayında yalnızca 7 haber yapılmıştır. Sözcü gazetesi en çok haberi haziran ayında yapmasına rağmen aylar arasındaki dağılım benzerlik göstermektedir. Hürriyet gazetesi benzer bir şekilde en fazla haberi eylül ayında en az haberi ise temmuz ayında gerçekleştirmiştir. Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri ise en az haberi diğer gazetelerden farklı olarak eylül ayında gerçekleştirmişlerdir.

Salgın ve salgınla bağlantılı haberlerin muhalif gazeteler olan Birgün ve Sözcü gazetesinde daha fazla yer aldığı görülmektedir. Ayrıca merkez sağ basında yer alan Hürriyet gazetesinde de salgın ve salgınla bağlantılı haberler daha fazla yer almıştır. Bu durum; Birgün, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinin salgın ve salgınla ilgili daha fazla farkındalık yaratmaya çalıştıklarının da göstergesidir. Çünkü medya gündeminde yer alan haberler, zaman içerisinde kamu gündeminde de yer almaktadır. Yeni Akit, Yeni Şafak ve Sabah gazetelerinde seçilen zaman diliminde yer alan haberler diğer gazetelerde yer alan haberlere göre üçte bir oranındadır. Dolayısıyla, bu gazetelerin farklı gündemleri ön plana çıkardıkları söylenebilir.

Covid-19 salgını hem dünyada hem de Türkiye’de çok farklı sonuçlara neden olmuştur. Salgın sadece “sağlık” ile ilgili olmaktan çıkmış; gündelik yaşam, iş yaşamı, ekonomi, eğitim gibi birçok unsuru etkilemiştir. Bu doğrultuda dönemde gazetelerde salgın ve salgınla bağlantılı haberlerin sıklıkla yer alması bireylerin kendi farkındalıklarını görebilmeleri için önemlidir.

3.2.Haber, Konu ve Yazı Türleri

Gazetelerde yer alan salgın ve salgın bağlantılı haberler incelendiğinde, gazetelerin okurlarına genel olarak ansiklopedik bilgi ve açıklamalar, haber ajanslarından alınan haber içerikleri, köşe yazıları ve söyleşi- röportaj şeklinde içerikler aktardıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla, bu doğrultuda bir kodlama cetveli oluşturulmuştur.

Genel olarak incelendiğinde tüm gazetelerin en fazla haber ajanslarından edindikleri haber içeriklerine yer verdikleri gözlemlenmiştir. Toplam haberlerin 239’u (%76,6) haber içeriklerinden oluşmaktadır. Salgın döneminde köşe yazarlarının genel olarak pandemi ile ilgili bilgilendirici ve uyarıcı yazıları kaleme aldığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda incelenen haberlerin 43 (%13,78)’inin salgınla ilgili köşe yazısı olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu dönemde gazeteler uzmanlarla söyleşi- röportaj yaparak salgın hakkında okurlarını bilgilendirme amacı gütmüşlerdir. Bu amaç doğrultusunda ise 28 (%8,97) haber yapılmıştır. Salgın bir kriz dönemi olarak değerlendirilebilir. Kriz dönemlerinde medyanın bilgilendirme işlevi öne çıkmaktadır. Halkın salgın ve salgınla bağlantılı konularda bilgilenmesi ve bu bilgileri uzman kişilerden edinmesi önemlidir.

Tablo 3. Gazete Haberlerinin Yazı Türleri

	Yazı Türleri	Toplam
--	--------------	--------

	Ansiklopedik bilgi, not, açıklama vb.	Haber İçerikleri	Köşe Yazısı	Söyleşi, Röportaj	
Birgün	1	63	8	10	82
Sözcü	0	25	7	6	38
Hürriyet	1	72	16	6	95
Sabah	0	19	9	2	30
Yeni Akit	0	26	2	2	30
Yeni Şafak	0	34	1	2	37
Toplam	2	239	43	28	312

Haber içeriklerinin dağılımını gazeteler özelinde incelendiğinde ise benzer bir dağılım görülmektedir. Tüm gazeteler en fazla haber ajanslarından aldıkları haber içeriklerine yer vermişlerdir. Haber içeriklerini ise köşe yazarlarının yazıları takip etmektedir. Bu dönemde uzmanlarla en fazla röportaj yapan gazete ise Birgün olmuştur. Bu alanda en az haberi ise Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri yapmıştır. Dikkat çeken bir diğer nokta ise tüm gazeteler neredeyse hiç ansiklopedik bilgi ya da açıklamaya yer vermedikleri yönündedir. Bu türde sadece Birgün ve Hürriyet Gazeteleri birer haber yapmışlardır. Birgün gazetesinin uzman kişilerden en çok görüş alan gazete olması dikkat çekilmesi gereken bir noktadır. Covid-19 salgın döneminde uzman kişilerden görüş almak ve halkın bilinçlenmesine aracı olmak önemli bir sorumluluktur.

Tablo 4. Gazete Haberlerinin Konu Türleri

	Gazeteler						Toplam
	Birgün	Sözcü	Hürriyet	Sabah	Yeni Akit	Yeni Şafak	
Konu Siyasi/Politik	12	0	1	3	1	3	20
Türü Sağlık	44	23	65	23	21	28	204
Polis/Adliye	0	1	1	1	0	1	4
Ekonomi	11	12	8	1	7	3	42
Eğitim	7	1	6	2	0	1	17
Kültür/Sanat	6	1	10	0	1	0	18
Magazin	0	0	4	0	0	1	5
Diğer	2	0	0	0	0	0	2
Toplam	82	38	95	30	30	37	312

Salgının etkisi yalnızca sağlık ve sağlık sistemi ile sınırlı olmayıp toplumsal yaşam pratiklerinde ve birçok farklı alanda önemli dönüşümlere neden olmuştur. Salgının hızının azalmasına yönelik alından tedbirler kapsamında yüz yüze eğitime ara verilerek online eğitim sistemine geçilmiş ve bu yeni eğitim türüne yönelik birçok haber yapılmıştır. Alınan önlemlerden bir diğeri ise insanların toplu olarak bulunduğu alanlar ve mekânların kapatılması olmuştur. Dolayısıyla, bu salgın tüm ülkelerin ekonomilerine önemli etkilerde bulunmuştur. Sonuç olarak, salgının etkileri yalnızca sağlık ile sınırlı kalmamış ekonomi ve eğitimden toplumsal siyasal hayata kadar birçok farklı alanda dönüşüme yol açmıştır. Bu bağlamda gazetelerin yaptıkları haberler farklı konu başlıkları altında şekillenmiştir.

Tablo 4'te de görüldüğü Türkiye'de yeni normalleşme sürecinde gazeteler farklı konu türlerine yer vermişlerdir. Bu dönemde en fazla yer alan konu türü 204 (%65,38) haber ile sağlık olmuştur. Salgının ekonomiye olan ağır sonuçları nedeniyle en fazla yer verilen ikinci alan ekonomi alanı olmuştur. Kültür/sanat ve eğitim alanları ise nispeten daha fazla ele alınan konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Salgın döneminde konu türleri gazeteler özelinde benzer dağılım gösterse de özellikle Birgün ve Sözcü gazetelerinin bu konuya daha fazla yer verdikleri görülmektedir. Bu konuda Birgün ve Sözcü gazeteleri pandemi ve ekonomik kriz ilişkisine sıkça değinmiş ve eleştirel bir tutum sergilemişlerdir. Bu nedenle yapılan haberlerin türlerinin gazetelerin politik ideolojileriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Çünkü Birgün ve Sözcü gazeteleri muhalif gazeteler olarak kendilerini konumlandırmaktadır.

Covid-19 salgını başta sağlık ve sağlık ile ilgili konuları etkilemiştir. Dolayısıyla, Haziran 2020 tarihinde geçilen yeni normalleşme sürecinde de gazetelerin sağlık konulu

haberlere daha fazla yer vermesi beklenen bir sonuçtur. Burada dikkat çekilmesi gereken konu Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinin salgınla doğrudan bağlantılı olan politik/siyasi, ekonomi ve eğitim haberlerine 4 ay boyunca oldukça az yer vermesidir. Kuşkusuz salgın sağlık ile ilgili konuları daha fazla etkilemiştir ancak salgınla bağlantılı diğer konuların da tüm gazetelerde yer alması önemlidir. Medya halkın gerçekliğini yansıtan ve doğru şekilde aktaran bir organ olmalıdır.

1.1.Haber Kaynakları ve Haberdeki Aktörler

Gazetelerin yaptıkları haberlere bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmak amacıyla haberlerde kullanılan aktör ve kaynaklar ele alınmıştır. Gazeteler politik ideolojilerine göre kaynak ve aktör seçiminde bulunmakta dolayısıyla haberlerini bu kaynaklar aracılığıyla okurlarına sunmaktadırlar. Kullanılan aktör ve kaynakların gazetelere göre farklılık bulunup bulunmadığını ortaya çıkarmak ise çalışmanın temel amaçlarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda seçilen haberler incelenerek kullanılan kaynak/aktörler belirlenmiş ve bu doğrultuda bir kodlama cetveli oluşturulmuştur.

Yeni normalleşme sürecinde incelenen haberlerde kullanılan aktör ve kaynaklar genel olarak köşe yazarları/gazetecilerdir. Kitle iletişim araçlarının toplumu bilinçlendirme işlevine paralel olarak haberlerde alanında uzman kişilerin de kaynak olarak kullanıldığı ve bu kişilerin haberlerde aktör olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Salgınla mücadelenin baş aktörü olan Sağlık Bakanlığı ve Sağlık Bakanı Fahrettin Koca da pek çok haberde haber kaynağı/aktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu haberlerde genel olarak günlük virüs tablosu ve pandemi ile mücadele etmek amacıyla alınan/alınabilecek önlemlerin duyurulduğu görülmektedir. Ayrıca gazetelerin Bilim Kurulu üyelerine de yer vererek salgının seyri ve etkileri hakkında toplumu aydınlatma amacına yönelik haber üretimi yaptıkları görülmektedir.

Tablo 5. Gazete Haberlerinde Kullanılan Kaynak ve Aktörler

		Gazeteler						Toplam
		Birgün	Sözcü	Hürriyet	Sabah	Yeni Akit	Yeni Şafak	
Haber Kaynakları ve Aktörler	Sağlık Bakanı, Bakanlık	5	4	15	8	10	12	54
	Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı	5	2	10	6	3	8	34
	Cumhur İttifakına Mensup Adaylar	0	0	1	0	0	0	1

Muhalefete Mensup Siyasiler	23	8	1	0	0	0	32
Bilim Kurulu Üyeleri	1	4	6	0	0	2	13
Alanında Uzman Kişiler	15	7	36	4	7	5	74
Belediye Başkanları ve Mülki amirler	1	1	3	0	0	0	5
Dünya Sağlık Örgütü	2	0	0	0	0	1	3
Köşe Yazarları/ Gazeteciler	30	12	23	12	10	9	96
Toplam	82	38	95	30	30	37	312

Aktör/kaynak kullanımında dikkat çeken bir diğer nokta ise Muhalefete Mensup Siyasiler aktörlerin kullanımınıdır. Bu kategoride toplam 32 (%10,25) haber yapılmıştır. Bu kategoride en fazla 23 (%7,37) haber ile Birgün Gazetesinin haber yaptığı görülmektedir. Sözcü Gazetesi ise 8 (%2,56) haber ile bu kategoride haber yapan ikinci gazete konumundadır. Hürriyet Gazetesi bu kategoride yalnızca 1 haber Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri ise bu kategoride hiç haber yapmamışlardır. Dolayısıyla gazetelerin politik görüşlerinin aktör kullanımıyla yakından ilişkili olduğu muhalif olarak değerlendirilen gazetelerin aktör ve kaynak olarak sıklıkla muhalif politik aktörlere yer verirken iktidara yakın gazetelerin muhalif aktör ve kaynaklara yer vermedikleri görülmektedir.

Türkiye’de 2020 Haziran ayında başlayan yeni normalleşme süreci özellikle muhalefet parti mensupları tarafından yoğun şekilde eleştirilmiştir. Bu eleştiriler, yeni normalleşme sürecinde hükümetin ekonomiyi daha öncelikli düşünerek salgınla ilgili önlemleri yeteri kadar almadığı üzerine şekillenmiştir. Muhalif gazeteler muhalefete mensup siyasetçileri haber kaynağı olarak kullanırken, hükümete yakınlığı ile bilinen gazeteler tercihini bu doğrultuda kullanmamıştır. Hürriyet, Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri haber kaynağı olarak daha çok Cumhurbaşkanı/Cumhurbaşkanlığı ve Sağlık Bakanı/Sağlık Bakanlığı’nı kullanmışlardır. Kuşkusuz bu haber kaynakları salgınla ilgili konularda karar alma yetkisine sahip oldukları için önemli aktörlerdir. Kaldı ki yeni normalleşme sürecine de hükümetin kararıyla geçilmiştir. Ancak muhalefet parti mensuplarının da düşünceleri önemlidir.

Haberde kaynak kullanımının çeşitli olması haberin tarafsızlığını sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Haber yazılırken ne kadar farklı kaynaktan görüş alınır, haberin tarafsızlığı o ölçüde artmaktadır. Salgın dönemi, siyasi düşüncelerin bir kenara bırakılıp, toplu bir şekilde

mücadele edilmesi gereken bir dönemdir. Dolayısıyla, tüm haberlerde toplumun farklı kesimlerini temsil eden siyasi aktörlere eşit ölçüde yer verilmesi habercilik sorumluluğu için önemlidir.

1.1.Haber Temaları ve Haberin Tonu

Pandemi döneminde gazete haberlerinin büyük bir bölümünü salgın haberleri ya da salgınla ilişkili haberler oluşturmaktadır. Yeni normalleşme sürecinde de bu durum aynı şekilde devam etmiştir. Vatandaşlar salgının seyrini, salgının hızını azaltmak için alınabilecek önlem ve tedbirleri ve farklı kategorideki birçok haberi kitle iletişim araçları aracılığıyla edinmişlerdir. Bu nedenle kitle iletişim araçlarıyla yapılan haberlerin ışığında gündelik yaşam pratiklerinin şekillendiği ileri sürülebilir. Tablo 6’da yeni normalleşme döneminde döneminde gazetelerin yaptıkları haberlerin temaları analiz edilmiş, gazeteler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Tablo 6. Gazete Haberlerinde Ele Alınan Temalar

	Gazeteler						Toplam
	Birgün	Sözcü	Hürriyet	Sabah	Yeni Akit	Yeni Şafak	
Haberlerde Türkiye'deki İşlenen Temalar							
Bilimsel Çalışmalar	0	0	2	1	1	1	5
Salgın ve Eğitim Politikaları	6	1	6	2	0	1	16
Turizm	3	2	6	1	3	2	17
Spor ve Spor müsabakaları	0	3	3	0	0	0	6
Ekonomik Destekler	3	3	4	2	6	1	19
Sağlık Çalışanları ile İlgili Haberler	7	4	2	1	2	2	18
Yeni Normalleşme Haberleri	1	0	1	0	0	1	3
Tedbir ve Önlem Haberleri	9	6	27	3	5	15	65
Salgın ve Ekonomik Kriz	9	6	5	0	0	0	20
Sağlık Sistemi İle İlgili Haberler	0	1	4	0	1	0	6

Vatandaşların Aldıkları Tedbirler Hakkındaki Haberler	6	2	12	4	1	2	27
Devlet Politikalarına Eleştiri Haberleri	29	3	0	0	0	0	32
Uluslararası Bilimsel Çalışmalar	1	0	3	1	0	0	5
Uluslararası Salgın Boyutu	6	2	8	7	3	6	32
Günlük Virüs Tablosu	0	5	10	8	8	6	37
Diğer	2	0	2	0	0	0	4
Toplam	82	38	95	30	30	37	312

Bu dönemde en çok tedbir ve önlem haberlerinin yapıldığı görülmektedir. Bu tema altında gazeteler salgın hakkında vatandaşları bilinçlendirecek içerikler üretmiş ve salgından korunma amacıyla haber üretimi gerçekleştirmişlerdir. Dikkat çeken bir diğer tema ise günlük virüs tablosu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlık Bakanlığı'nın salgının ilk günlerinden itibaren günlük olarak paylaştığı virüs bilançosunu gazeteler okurlara aktararak virüsün boyutu ile ilgili vatandaşları bilgilendirmişlerdir. Gazeteler tarafından çok sayıda haber yapılan bir diğer tablo ise salgının uluslararası boyutu üzerinedir. Bu tema altında salgının diğer ülkelerdeki durumu hakkında bilgilendirmeler yapılmış ve Türkiye ile karşılaştırmalar ele alınmıştır.

Yeni normalleşme sürecinde, Türkiye kamuoyunda iki farklı kutupta söylemler gelişmeye başlamıştır. Özellikle bu dönemde, ekonomik kaygılardan hareketle seyahat/tatil kısıtlamaları kaldırılmış, sokağa çıkma yasakları iptal edilmiş, kafeler ve restoranlar yeniden açılmıştır. Bu durum ülke içinde hareketlenmeye sebep olurken, vaka sayıları da zaman içerisinde artmıştır. Muhalefet partileri özellikle devletin aldığı kararları eleştirmiştir. Ayrıca yasakların esnetilmesine rağmen ekonomik gidişatın kötü olduğuna dair pek çok gösterge olduğunu belirtmişlerdir.

Gazeteler arasındaki en önemli farklılık Devlet Politikalarına Eleştiri Haberleri ile Pandemi ve Ekonomik Kriz haberleri temasında görülmektedir. Devlet Politikalarına Eleştiri Haberleri temasında haber yapan yalnızca iki gazete bulunmaktadır. Birgün gazetesi bu temada 29 haber yaparken Sözcü gazetesi ise 3 haber yapmıştır. Hürriyet, Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinin ise bu tema altında hiç haberi bulunmamaktadır. Benzer bir şekilde

Pandemi ve Ekonomik Kriz temasında Birgün Gazetesi 9, Sözcü Gazetesi 6, Hürriyet Gazetesinin ise 5 haberi bulunmaktadır. Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinin bu temada da herhangi bir haberi bulunmamaktadır. Gazetelerin hemen hemen tüm temalarda haberler üretmelerine rağmen politik eleştiri olarak değerlendirilebilecek haberlerin yalnızca toplumda muhalif olarak değerlendirilen gazeteler tarafından yapıldığı görülmektedir. İktidara yakın olarak değerlendirilen gazetelerin ise bu temalarla haber yapmadıkları görülmektedir.

Haberciliğin en temel etik kodlarından biri gerçeğin olduğu gibi yansıtılması gerektiğidir. Türkiye, salgın döneminde özellikle güçlü sağlık altyapısı sayesinde farklı zorlukların üstesinden gelmiş ve birçok ülkeye yardımda bulunmuştur. Ayrıca, dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan ve Covid-19 hastalığına yakalanan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yardım eli uzatmıştır. Bu olaylar, Türkiye'nin salgın sırasındaki başarıları olarak öne çıkmıştır. Bununla birlikte Türkiye vatandaşlara yapılan ekonomik yardımlarda diğer ülkelere göre geride kalmıştır. Ayrıca günlük koronavirüs vaka sayısı yeni normalleşme ile birlikte hasta sayısı olarak değiştirilmiş, bu durum özellikle kamuoyunun tepkisini çekmiştir. Dolayısıyla bu gerçekliklerin gazetelerde olduğu gibi yer alması önemlidir. Eşdeyişle, Türkiye'nin, ülke yöneticilerinin ve Sağlık Bakanlığı'nın üstünlükleri de zayıflıkları da gazetelerde var olduğu şekliyle yer almalıdır.

Tablo 7. Gazete Haberlerinin Tonu

	Gazeteler						Toplam
	Birgün	Sözcü	Hürriyet	Sabah	Yeni Akit	Yeni Şafak	
Haberin Tonu Olumlu	8	5	45	11	15	20	104
Olumsuz	60	21	16	5	3	2	107
Nötr	14	12	34	14	12	15	101
Toplam	82	38	95	30	30	37	312

Gazetelerin haberlerinin tonu olumlu, olumsuz ve nötr olmak üzere üç farklı kategoride analiz edilmiştir. Olumlu kategoride vatandaşları salgının seyrine karşı olumlu bir yaklaşım ile motive eden haberler ele alınmıştır. Olumsuz tonda kötümser bir bakış açısı ve iktidar politikalarına eleştirel haberler kodlanmıştır. Herhangi bir tutumu olmayan salt bilgi aktarımı yapan haberler ise nötr olarak değerlendirilmiştir. Tablo 7'ye göre 107 (%34,26) haber olumsuz bir ton ile yapılmıştır. 104 (%33,33) haber olumlu bir ton ile yapılırken; 101 (%32,37) haber ise nötr bir yaklaşımla kaleme alınmıştır.

Tablo 6 ile benzer bir şekilde Tablo 7’de de Birgün ve Sözcü gazetelerinin olumsuz tondaki haberleri dikkat çekmektedir. Özellikle Birgün gazetesinin toplam 82 haberinin 60’ı (%73,17) olumsuz tonda yapılmıştır. Sözcü Gazetesinin ise 21 (%55,26) haberi olumsuz tonda yapılmıştır. Dolayısıyla, muhalif olarak adlandırılan gazeteler olumsuz tonda haberler üreterek devlet politikalarına eleştirilerini bu ton ile haberleştirmişlerdir.

Haberin teması ve tonu haberle ilgili en önemli ayrıntılardan biridir. Sol basının haber teması olarak daha eleştirel içerikleri haberleştirdiği ve haberlerin tonunun olumsuz olduğu söylenebilir. Merkez ve muhafazakâr sağ basın ise daha çok farklı içerikleri ön plana çıkarmıştır. Tedbir ve önlem haberleri, günlük koronavirüs tablosu ile ilgili haberler buna örnek olarak verilebilir.

Yani Şafak gazetesinin “*her gün bin hasta şifa buluyor*” (20/07/2020) olumlu tonda habere, BirGün gazetesinin “*torpilin eşi benzeri yok*” (21/09/2020) manşetli haberi olumsuz tonda haber üretimine, Yeni Akit gazetesinin “*Kovid-19’lu çocuklar anında izole edilmeli*” (21/09/2020) başlıklı haberi ise nötr tonda haber üretimine örnek olarak gösterilebilir.

4.5. Haberlerde Görsel Kullanımı

Haberlerde kullanılan görseller haber içeriklerini destekleyen unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda kullanılan görseller haberlerin kurgusu bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda incelenen haberlerde kullanılan görsellerin niteliği bu çalışma kapsamında fotoğraf/karikatür, tablo/grafik ve düz yazı olarak incelenmiştir. Tablo 8’e göre görsellerin büyük çoğunluğu (260 haber %83,33) fotoğraf ve karikatürlerden oluşmaktadır. Tüm gazetelerin en fazla görseli bu kategoride kullandığı görülmektedir. Genel olarak günlük virüs tablosunun açıklandığı tablo/grafik görsellerinde ise 13 haber (%4,16) yapılmıştır. Köşe yazılarının ve ajans haberlerinin aktarıldığı düz yazı biçiminde ise 39 (%12,49) haber yapılmıştır.

Tablo 8. Gazete Haberlerinde Kullanılan Görsellerin Niteliği

	Görselin Niteliği			Toplam
	Fotoğraf, Karikatür	Tablo, Grafik	Düz Yazı	
Gazeteler Birgün	76	0	6	82
Sözcü	31	3	4	38

Hürriyet	84	0	11	95
Sabah	22	7	1	30
Yeni Akit	16	2	12	30
Yeni Şafak	31	1	5	37
Toplam	260	13	39	312

Tablo 9. Haberlerde Kullanılan Görsellerin İçeriği

	Görselin Konusu					Toplam
	Haber Kaynağının Orijinal Görüntüsü	Adı Geçen Kişinin Görüntüsü	Sağlık Çalışanları	Tıbbi malzeme	Arşiv	
Gazeteler						
Birgün	44	22	4	0	6	76
Sözcü	26	5	0	0	3	34
Hürriyet	48	30	1	1	4	84
Sabah	21	7	0	0	1	29
Yeni Akit	9	5	0	0	4	18
Yeni Şafak	20	9	2	0	1	32
Toplam	168	78	7	1	19	273

Haberlerde kullanılan görsellerin içeriği haberlerin etki düzeyini ve güvenilirliğini sağlamak açısından oldukça yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Tablo 9’da da görüleceği üzere toplam 312 haberin 273 (%87,49) tanesinde görsel kullanılmıştır. Kullanılan görsellerin ise 168 (%61,53) tanesinde doğrudan haber kaynağının orijinal görüntüsüne yer verilmiştir. En yoğun biçimde kullanılan ikinci görsel kategorisi ise 78 (%28,57) haber ile haberde adı geçen kişinin görüntüsüdür. Sağlık çalışanlarının, tıbbi malzemelerin ya da arşivden görüntülerine ise oldukça sınırlı yer verilmiştir. En yoğun biçimde görsel kullanan gazeteler ise Birgün ve Hürriyet gazeteleri olmuştur. Hürriyet Gazetesi toplam 84 haberinde görsel kullanırken; Birgün Gazetesi toplam 76 haberinde görsele yer vermiştir. En az görsel kullanan gazeteler ise Yeni Akit ve Sabah gazeteleri olmuştur. Sabah Gazetesi toplamda 29 haberinde görsel kullanmış, Yeni Akit Gazetesi ise yalnızca 18 haberde görsele yer vermiştir. Haberde görsel kullanımı haberi destekleyen en önemli unsurlardan biridir. Yapılan analizler sonucunda sol ve merkez sağ basının görsel kullanımına muhafazakâr sağ basına göre daha fazla önem verdikleri

görülmüştür. Böylelikle sol ve merkez sağ basının görsel kullanarak haberlerinin etki düzeylerini arttırdıkları söylenebilir.

SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Haber alma ihtiyacı tarihin ilk zamanlarından itibaren insanların en temel ihtiyaçlarından biri olmuştur. Haber sadece haberdar olmak veya bir konu hakkında fikir sahibi olmak anlamına gelmemektedir. Vatandaşlar çevresi, yaşamı ve dünyası hakkında haberdar olduğunda, hayatlarını ona göre şekillendirebilmekte ve varsa alması gereken önlemleri almaktadır.

Walter Lippmann'ın *Kamuoyu* (2020) isimli eserinde kullandığı bazı kavramlar haber ve habercilik için önem taşımaktadır. Bunların ilki “aklımızdaki resimler” metaforudur. Lippmann'a göre medya, birçok konuda aklımızda bazı resimlerin ve önkabullerin oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, halkın doğru bilgilendirilmesi halkın aklında resimlerin de doğru şekilde oluşmasını sağlayacak ve kamuoyu daha işlevsel hale gelecektir. Yine Lippmann'ın kullandığı “sahte gerçek” ve “sahte çevre” kavramları da önemlidir. Lippman'a göre medya sahte gerçeklik ve çevreler inşa edebilecek güce sahiptir. Bu durum da kamuoyunun yanlış şekilde oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla medyanın sunduğu haberlerde gerçekliği olduğu gibi aktarması gerekmektedir. Çünkü gerçek haber, kamuoyunu doğru yönlendirilmesi sağlamaktadır.

Bu çalışmada, Covid-19 dönemindeki habercilik anlayışının nasıl olduğu farklı ideolojik yönelimli gazeteler üzerinden değerlendirilmiştir. Salgının Türkiye’de ilk ortaya çıktığı zamandan itibaren çeşitli önlemler alınmış ve salgının seyri düşürülmüştür. Ancak, özellikle ekonomik kaygılarla doğru orantılı olarak, Haziran ayından itibaren alınan önlemler gevşetilmiş ve yeni normalleşme sürecine geçilmiştir. Bu çalışmada da yeni normalleşme sonrası salgın ve salgın bağlantılı haberlerin çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Gazeteler amaçlı örnekleme tekniği ile seçilmiş ve gazeteler arasındaki ideolojik farklılıkların haber üretim pratiklerine nasıl etki ettiği incelenmiştir. Sol basını temsilen *Birgün* ve *Sözcü*, merkez/sağ basını temsilen *Hürriyet*, ve *Sabah*, muhafazakâr sağ basını temsilen *Yeni Akit* ve *Yeni Şafak* gazeteleri çalışmaya dahil edilmiştir.

Haber Sayıları ve Aylara göre dağılıma bakıldığında, sol basını temsilen seçilen *Birgün* ve *Sözcü* gazeteler ile merkez sağ basında yer alan *Hürriyet* gazetesinde salgın ve salgın bağlantılı haberlerin daha fazla yer aldığı görülmüştür. Bu durum, bu gazetelerin salgınla ilgili olarak daha fazla gündem yaratmak istediklerinin göstergesidir. Muhafazakâr sağ basında yer

alan Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinde salgın ve salgınla bağlantılı haberler diğer gazetelerin üçte bir oranındadır. Bu durum bu gazetelerin farklı gündemlere yer vererek, Walter Lipmann'dan hareketle "sahte çevre" oluşturmaya aracı oldukları söylenebilir.

İncelenen haberlerin haber yazı türleri ve konularına bakıldığında şu şekilde bir özet yapmak mümkündür: Yazı türü olarak, içeriklerin çoğu haberdir. Bunu ise söyleşi/röportaj içerikleri izlemiştir. Söyleşi ve röportajlarda ise salgınla ilgili uzman görüşlerine başvurulduğu görülmüştür. Uzman görüşlerine en fazla yer veren gazete Birgün gazetesidir. Sabah, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleri ise uzman görüşlerine en az yer veren gazeteler olmuştur. Uzman görüşleri salgın zamanında önem taşımaktadır. Tüm gazetelerin uzman görüşlerine daha fazla yer vermesi kamuoyunu doğru yönlendirmek için önemlidir. Yapılan haberlerin çoğunluğunun sağlık haberi olduğu görülmüştür. Bunu ise ekonomi, siyasi/politik, kültür/sanat ve eğitim haberleri izlemiştir. Kuşkusuz, salgının temel konusu sağlıktır, ancak salgının etkilediği diğer alanlar da görmezden gelinmemelidir. Salgının etkilediği en önemli alanlardan biri ekonomidir. Birgün ve Sözcü gazeteleri ekonomi başlıklı haberlere diğer gazetelere göre daha fazla yer vermiştir. Bu gazetelerin salgın döneminde yaşanan ekonomik sıkıntıları daha fazla gündeme taşıdığı söylenebilir. Birgün gazetesi salgınla bağlantılı eğitim haberlerine de önem vermiştir. Ancak diğer gazetelerin eğitim haberlerine aynı ölçüde önem vermedikleri saptanmıştır.

Gazeteler arasındaki ideolojik farklılık, haber kaynakları ve haberlerin aktörlerine doğrudan yansımıştır. Bazı konularda ise ideolojik farklılıklar ön plana çıkmamış ve haber kaynakları/aktörleri bağlamında benzerlikler görülmüştür. Gazetelerin hepsinde haber kaynağı/aktörleri olarak Sağlık Bakanı/Bakanlığı ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sağlık alanında uzman kişiler de bütün gazetelerde haber kaynağı/aktörü olarak kullanılmıştır. Merkez sağ ve muhafazakâr sağ basın içinde yer alan gazetelerin özellikle Cumhurbaşkanı/Cumhurbaşkanlığını haber kaynağı/aktörü olarak sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bununla birlikte Sözcü ve Birgün gazeteleri, haber kaynağı/aktörü olarak çoğunlukla muhalefet partilerinin mensuplarını ön plana çıkarmıştır. Merkez sağ ve muhafazakâr sağda muhalefet partilerinin mensuplarının haber kaynağı/aktörü olarak kullanıldığı sadece bir haber vardır. Dikkat çekilmesi gereken bir diğer nokta ise, salgının başından itibaren önemli görevler üstlenmiş olan Bilim Kurul Üyelerinin haber kaynağı/aktörü olarak hiçbir gazetede yeteri kadar kullanılmamalarıdır. Kuşkusuz, her medya kuruluşunun olduğu gibi gazetelerin de farklı yayın politikaları ve ideolojik duruşları vardır. Ancak salgın döneminde habercilik bağlamında kaynak/aktör kullanımına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Haber teması ve haber tonu haberin içeriğini belirleyen önemli unsurlardır. Haber temaları anlamında gazetelerde bazı benzerlikler olduğu gibi bazı farklılıklara da rastlanılmıştır. Tedbir ve önlem haberleri ile vatandaşların koronavirüsten korunmak için aldıkları önlemler her gazetede haber teması olarak ön plandadır. Bunun yanında Sağlık Bakanlığı tarafından paylaşılan günlük koronavirüs tablosu ve salgının uluslararası seyri de gazetelerin kullandığı ortak temalardandır. Yeni normalleşme sürecinin başlamasından itibaren tartışılan en önemli konulardan biri, hükümetin salgınla ilgili aldığı kararların yetersiz bulunması ve ekonomik kriz üzerine şekillenmesidir. Devlet politikalarına eleştiri ve ekonomik kriz ile ilgili haberlere sadece Birgün ve Sözcü gazetelerinde rastlanmıştır. Diğer yandan, gazetelerin hepsi bazı önemli haber temalarına yeteri kadar ilgi göstermemişlerdir. Bu konular; Türkiye’de gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar, eğitim politikaları, ekonomik destekler, sağlık çalışanlarının sorunları temaları olarak sıralanabilir. Haber tonu anlamında ise ideolojik farklılıkların, haber tonuna doğrudan yansıdığı görülmüştür. Sol basına mensup gazetelerde haber tonları genel anlamda olumsuzken, merkez sağ ve muhafazakâr sağ basına mensup gazetelerde haber tonlarının genel anlamda olumlu olduğu görülmüştür.

Yeni normalleşme sürecinde ulaşılan haberlerde görsel kullanımı da incelenmiştir. Salgın ve salgın bağlantılı haberlerde görsel kullanımının içerik kadar önemi olmasa da; görsel, okuyucuyu habere çekmek ve haberi desteklemek için önemlidir. Gazetelerin görsel kullanımında bir dengelilik olduğu görülmekle birlikte en az görsel Sabah ve Yeni Akit gazetelerinde kullanılmıştır.

Özetle bu çalışmada, Türkiye’de Haziran 2020 tarihinden itibaren gerçekleşen yeni normalleşme sürecinde salgın ve salgın bağlantılı haberler incelenmiştir. Çalışmada yeni normalleşme sürecinin araştırma dönemi olarak seçilmesinin en önemli nedeni, bu dönemden itibaren salgının sağlık dışında diğer alanları da yoğun şekilde etkilemeye başlamasıdır. Çalışmada temel olarak gazeteler arasındaki ideolojik farklılıkların haber üretim süreçlerine etki edip etmediği incelenmiştir. Sonuç olarak ideolojik farklılıkların salgın döneminde bile haber üretim süreçlerine etki ettiği sonucuna varılmıştır. Kuşkusuz gazetelerin yayın politikalarında, içeriklerinde ve kullandıkları dilde bazı ortak noktalar vardır ancak bunlar habercilik anlamında mutlaka olması gereken konular üzerinden şekillenmiştir. Örneğin haber temalarında sıklıkla görülen “tedbir” temalı haberler şaşırtıcı bir haber teması değil kaldı ki salgında mutlaka olması gereken bir temadır. Burada gazetelerden beklenen ideolojik farklılıkları bir kenara bırakarak örneğin “ekonomik kriz” temalı haberlerin merkez sağ ve muhafazakâr sağ basında da yer alması gerektiğidir. Yine aynı şekilde, sol basında haber

kaynağı olarak Cumhurbaşkanı/Cumhurbaşkanlığının daha sık kullanılması gerektiğidir. Yeni normalleşme sürecinde tüm gazeteler zaten yapılması gereken haberleri yaparken, bunun yanında halkın doğrudan gündemi olan Türkiye’de bilimsel çalışmalar, eğitim ve sağlık çalışanlarının sorunları gibi konularda haber yapmakta yetersiz kalmışlardır. Sol basın genel anlamda aksayan yönleri, muhalefet partisi mensubu kişileri kaynak göstererek ön plana çıkarmış devlet yönetiminde söz sahibi olan kişileri görmezden gelmiştir. Benzer şekilde merkez ve muhafazakâr sağ basın aksayan yönleri görmezden gelmiş ve haberleri devlet yönetiminde söz sahibi olan kişileri kaynak göstererek sunmuştur. Dolayısıyla salgınla ilgili hem sol basın hem de merkez ve muhafazakâr sağ basın tarafsız, objektif, bilimsel ölçütlerle hareket eden ideal gazetecilik anlayışını hayata geçirememiştir.

Salgınlar beklenmedik kriz dönemleridir. Covid-19 salgını küresel çağda tüm dünyayı etkilemiştir. Bu çalışma, böylesi dönemlerde habercilik anlayışının ideolojik farklılıklardan bağımsız olarak yapılması gerektiğini göstermiştir. Bu dönemde, halkın yararına, bilgilendirici ve uzman kişilerin kaynak olarak kullanıldığı haberler medya tarafından öne çıkarılmalıdır.

KAYNAKÇA

Akgül, S. K. (2017). “Olağanüstü Durumlar, İletişim ve Habercilik Yaklaşımları”, TRT Akademi, 2(3), 6-47.

Çaplı, B., Taş, O. (2010). Kriz Haberciliği, “Televizyon Haberciliğinde Etik” içinde (Edt. Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel). 237-250. Ankara: Fersa Matbaacılık.

Gürcan, H. İ. (2010). Haberciliğin Temel Kavramları içinde “Haber ve Habercilik” (Edt. H. İ. Gürcan). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

İnceoğlu, Y. (2000). Uluslararası Medya. İstanbul: Beta Yayınları.

Lippmann, W. (2020). Kamuoyu. (Çev: Orhan Doğuş Yılmaz). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Muhabir: Habercinin Temel Kitabı. (2018). Anadolu Ajansı Yayınları.

Yüksel, E. (2010). Medya ve Habercilik. Konya: Çizgi Kitapevi.

Rigel, N. (2000). İleti Tasarımında Haber. İstanbul: Der Yayınları.

“Türkiye’de Yeni Normalleşme Adımları.” Dw.com.tr, erişim 23 Ekim 2020,
<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-yeni-normalle%C5%9Fme-ad%C4%B1mlar%C4%B1/a-53606815>

“Koronavirüs: Türkiye’de normalleşme adımlarının ardından pandemi nasıl bir seyir izledi?”
Bbc.com.tr, erişim, 26 Ekim 2020
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-54025252>

“Koronavirüs Zaman Çizelgesi”, Medyascope.tv, erişim 23 Ekim 2020
<https://medyascope.tv/2020/04/05/koronavirus-zaman-cizelgesi-ne-zaman-ortaya-cikti-nasil-yayildi-onemli-tarihler-nelerdi/>

“Türkiye’de İlk Koronavirüs Vakası Tespit Edildi”, Trthaber.com, erişim 01 Ekim 2020
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html>

EXTENDED ABSTRACT

The Covid-19 pandemic, which emerged in 2019 and affected the whole world, has significantly transformed daily life practices. The rapid spread of the pandemic has led to measures in many areas, and that is why, measures have been taken to reduce the rate of spread of the epidemic, from online education to curfew. Individuals who spend most of their days at home have become quite dependent on media environments especially during this period. Individuals acquire the spreading rate of the epidemic, the daily virus board, and the measures that can be taken to combat the epidemic through media environments. Therefore, a great role is attributed to the media in this period, which can be considered as a global crisis. News production and practices of media media from past to present has been an important research subject. It is claimed that the ideological differences of media organizations are also reflected in the news production processes and it is stated that they shape their target audiences within the framework of this ideology.

Based on this assumption, the news production practices of newspapers in the Covid-19 period were revealed. In the study, the effect of ideological differences between newspapers on news production processes was examined using the method of content analysis. In order to reveal the ideological difference, Birgün, Sözcü, Hürriyet, Sabah, Yeni Akit and Yeni Şafak newspapers were selected and the news of the newspapers in the new normalization period were evaluated. In order to present a holistic perspective on newspaper news, categories were created such as number of news produced in this period, the type of news, the sources and themes of the news, the actors used, the tone of the news and the visuals used. A coding chart was created in line with the categories and each news was coded into a chart and entered into the SPSS 22 program. In the SPSS 22 program, frequency analysis and cross tables were created in order to analyze the differences between newspapers.

According to the findings of the study, when the number of news and the monthly distribution are examined, it is seen that the news about the epidemic is more involved in Birgün, Sözcü and Hürriyet newspapers. When the types of articles were examined, all

newspapers included the most news content. Another category that produced the most content was conversation / interview. It can be said that newspapers aim to enlighten the public by including experts in this category. Although the epidemic is directly related to health, it has also been effective in areas such as education, economy and politics. Since the news produced in this field contains ideological differences, the news produced on these issues were also examined. Although all newspapers undoubtedly make the most news in the field of health, *Birgün* and *Sözcü* newspapers included more news about economy than other newspapers.

Therefore, these newspapers brought up the economic difficulties experienced in this period and shared their criticism of the government mechanisms with the public. The sources and actors used in the news are directly reflected in ideological differences. In this category, newspapers used similar sources and actors. All newspapers mostly used the Ministry of Health as a source, and besides, they included expert actors in their fields. In addition, *bien pensant* newspapers gave more space to government mechanisms such as the Presidency, while left-oriented newspapers such as *Sözcü* and *Birgün* highlighted opposition party members.

The news theme and the discursive tone of the news are also considered as factors that directly affect the news content. Similarities and differences were found among the newspapers in this category, too. The daily national and the international epidemic dimension appear as the common theme of all newspapers. Criticism of state policies and the economic crisis have been extensively discussed in *Birgün* and *Sözcü* newspapers. Therefore, it is seen that themes are used according to ideological positioning. While the tone of the news was similarly addressed negatively in opposition newspapers, a positive tone was preferred in newspapers close to the government. As a result, it is seen that ideological differences come to the fore in newspapers even in the case of a post-political health crisis involving all segments. Especially in such cases, it is necessary to leave aside the ideological differences to produce news and to enlighten the public correctly.